

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Ostenditur tribus argumentis non esse satis quod gratia habitualis aut quaelibet actualis influat in meritum, ad hoc ut istud meritum sit donum Dei, & non meritum liberi arbitrij & humanum ab ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

quæ hæc agimus Dei dona esse concedunt. Et de
 singulis vitæ bonæ meritis, quibus æternæ
 viæ retribuitur: Vita æterna etiam ipsa gratia
 non datur, non ob alud nisi quia gratis datur: nec
 ipsa gratia meritis non datur, sed quia data sunt &
 ipsa merita, quibus datur. Et alibi: Quibus com-
 mendatur vera Dei gratia, hoc est quæ non secundum
 merita nostra datur, sed dat merita ipsa cum datur.
 Et rursum eum ex Apostolo gratiam Dei vitam
 æternam esse tradidisse: Intellegendum est
 igitur, inquit, etiam ipsa hominis bonæ merita esse
 Dei merita, quibus cum vita æterna redditur, quid nisi
 gratia pro gratia redditur? De quo & lib. 13. de
 Trinitate: Etenim quæ dicuntur merita nostra, dona
 sunt eius. Quod probat ex Psalmo: Dedit dona
 hominibus, hæc, inquit, dona sunt merita nostra, quæ
 bus ad summum bonum immortalitatis & beatitudinis
 pervenimus. Et adversus Iulianum: Sicut iudicij
 sunt ut vanitati subicerentur, ut misericordia est ut
 veritate liberentur, & ipsa bona merita nostra non nisi
 Dei dona esse fateamur. Quæ doctrina apud Aug.
 constantissima est, usque adeo ut generaliter
 dicat, Gratia est illis, hominibus lapsis, omne me-
 ritum. Et hoc Conc. Araus. definitur istis ver-
 bis quæ ex Aug. libris nuper inventis configu-
 rata sunt, & ex illis à Prospero in sententias re-
 dacta: Debetur merces bonis operibus si sint, sed gra-
 tia quæ non debetur præcedit ut sint, non enim intel-
 ligitur, quælibet gratia, sine qua non possint fieri,
 sed gratia quæ donante Deo operatur ut fiant.
 Hoc enim generaliter alio jam canone asserue-
 rat: Divini est munus cum & recte cogitamus, &
 peccata nostra à falsitate & iniquitate tenemus. Quoties
 eam bona agimus, Deus in nobis agit, nobiscum vi-
 operatur, operatur. Et Aug. generalissimè jam
 ante præformaverat: Deus hæc omnia quibus ani-
 mus humanus divina societati adinhabitandam æter-
 nam celestem civitatem instruitur & aptatur, non
 solum habet agere credenda, verum etiam donat implenda.

Hanc celeberrimam Scripturarum & Aug. do-
 ctrinam tot testimoniis, quibus decuplo plura
 facile proferri poterant, nunquam esse volui, ut
 intelligeremus, quando de lapsum operibus
 Deo facienti tribuendis agitur, non ad quam-
 cumque gratiam esse referenda, non enim Ec-
 desialicæ doctrinæ satisfeceris, si dicas Deum
 ad illa per gratiam internam quantumcumque

magnam faciendâ concurrere, tanquam sine
 qua non possint humani arbitrii libertate fieri.
 Talis enim gratia nullo modo donat ut fiant,
 sed tantummodo vires præbet quibus adju-
 tum voluntatis arbitrium, ea sibi ipsam donet
 si placuerit, sin displicerit, gratia sine merito,
 sine opere, sine effectu Deo inutilis & cassa
 maneat. Nam ubi talis potestas ipsi gratiæ ad-
 jutorio & effectibus ejus dominatur, ridiculum
 est, dicere quod gratia donat ut fiant. Nun-
 quam enim nuda potestas largitur opus, sed id
 quod applicat potestatem: cui quemadmodum
 tribui debet quando jam sufficientissimis viri-
 bus instructum pro sua libertate cessat, ita illi
 ipsi tribui debet, quando cum illa gratia sibi
 opus, effectum, meritum, pro eadem libertate
 largitur. Quod si fecerit, quantumcumque non
 sine gratia simul influente fieri prædicetur, non
 est meritum divinum, non meritum gratiæ Dei,
 non meritum divinitus datum, quemadmodum
 Scriptura postulat, sed ut illud rectè vocat Au-
 gustinus, meritum a humanum, meritum b libe-
 ri arbitrij, c meritum voluntatis humana, meri-
 tum d nostrum, meritum ab e homine exortum,
 meritum f hominis ex seipso comparatum.
 Hujusmodi quippè phrasibus nunquam signi-
 ficatur esse nudum arbitrium aut voluntatem
 quod ad ista merita efficiendâ concurrat; sed
 esse voluntatis arbitrium quod ibi præcipuas
 partes agit, ut non potestas habendi meritum,
 sed meritum ipsum re ipsa & actu habeatur.
 Tam verò certum est juxta istam recentiorum
 sententiam esse liberæ voluntatis ut meritum
 de facto & re ipsa habeatur, quam liberæ vo-
 luntatis est, ut non habeatur. Vnde rectissimè
 & propriissimè vocatur & vocari debet, me-
 ritum nostrum, meritum hominis, meritum
 ab homine exortum, meritum voluntatis hu-
 manæ, meritum liberi arbitrij, meritum de-
 nique, & ut omnium sapissimè nunciat Au-
 gustinus, humanum. Cujusmodi meritum
 ubiq; sanctus Doctor tanquam iustitiam suam,
 & liberi arbitrij, & ex natura humana prolata
 non datam, & iustitiam ex lege, & ex se sibi pa-
 ratam, deniq; tanquam iustitiam operum non
 gratiæ, Apostolica damnatam autoritate
 proferbit.

a Epist. 106
 & 107. De
 grat. & lib.
 arbit. cap. 6.
 lib. de præ-
 dest. Sanct.
 c. 15 & 18.
 b Epist. 106
 c Epist. 107
 d Lib. 4. ad
 Bonifacium
 cap. 6. & 7.
 e Ibid. c. 6.
 f Lib. de gra-
 tia & libero
 arbitrio c. 6.

CAPVT X V.

Offenditur tribus argumentis non esse satis quod gratia habitualis
 aut quælibet actualis influat in meritum, ad hoc ut istud meritum
 sit donum Dei, & non meritum liberi arbitrij & humanum ab
 Augustino damnatum: sed quod debeat esse gratia actualis
 dans operationem & meritum.

Falsa quippe & fallax recentiorum
 imaginatio est; ad hujusmodi iustitiam,
 quam tanquam suam homines volunt
 constituere, hoc est, ad opera & meri-
 ta liberi arbitrij, & humana, & nostra, non à Deo
 data, efficiendâ, veram & supernaturalem gra-
 tiam non posse concurrere seu influere. Quæ
 existimatio, quia non minima plurium & gra-
 vium hallucinationum causa est, nonnullis ma-

nifestis indicijis ex Augustino convincendâ,
 argumentisque convellendâ est.
 Primò igitur hoc inde falsum esse demon-
 stratur, quia juxta doctrinam Augustini cer-
 tum est, merita quæ ex gratia habituali pro-
 ficiscuntur, libero arbitrio voluntatem si-
 mul & gratiam pro sua libertate ad operan-
 dum rapiente, esse merita, quæ Augustinus
 contra Pelagianos disputans tanquam meri-

a nostra & humana condemnar. Etenim Pe-
 lagiani, maxime postquam fuerant Ecclesia-
 stica damnatione percussi, merita hominis
 velut gratuito data predicabant, eo quod
 sine ulla meritis per peccatorum remissio-
 nem justificatus esset. Hoc autem eos intel-
 lexisse fieri per veram habitualis justitiae do-
 nationem latissime ex propriis Pelagianorum
 verbis, & plurimis habitualis gratiae effecti-
 bus, per sex capita demonstravimus. Sed
 ista gratiae divinae praedicatio ad opus con-
 currentis nullo pacto sancto Doctore sufficit,
 ut meritum gratiae, à Deo quoque donatum & non
 humanum esse censeatur. Hoc disertissimis ver-
 bis ipsemet de meritis à Deo donatis & hu-
 manis disputans, profiteretur: Sed cum dicitur,
 inquit, Pelagiani hanc esse solam non secundam
 merita nostra gratiam, qua homini peccata dimittit-
 runtur: illam vero qua datur in fine, id est, vitam
 aeternam meritis nostris praecedentibus reddi: Respon-
 dendum est eis. Jam igitur attende quid res-
 pondeat: Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam
 ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset re-
 probanda ista sententia. Quoniam vero merita hu-
 mana sic praedicant, ut ea ex semetipso habere homi-
 nem dicant, prorsus rectissime respondet Apostolus:
 Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non
 accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non
 accepisti? Prorsus talia cogitanti verissime dicitur:
 Dona sua coronat Deus, non merita tua, si tibi à
 teipso, non ab alio sunt merita tua. Nec enim si talia
 sunt, mala sunt; qua mala sunt non coronat Deus:
 si autem bona sunt, Dei dona sunt. Ecce Pelagia-
 ni praedicant homini peccata divinitus dimitti,
 & per hoc, ut fuse declaravimus, cum
 habituali gratia seu justitia gratuito donari;
 eoque non obstante, merita quae jam à justo
 gratis sine meritis justificatio proficiscerantur,
 Augustinus humana merita, & ex ipso
 homine promanantia, non Dei dona esse tes-
 tatur. Nempe quia quamvis ea non opera-
 retur justus sine gratia qua jam habitualiter
 perfusus erat, non tamen ea donabat gratia,
 sed arbitrium voluntatis humanae: quod si-
 cut ea sibi frequentissime non donat, quan-
 do lubet, ita etiam donat quando lubet, hoc
 ipso quo gratiam qua praeditus est, pro sua
 natura & indifferenti libertate, aut cessare
 aut operari facit. Non enim hoc est habere
 meritum, habere gratiam, qua meritum ha-
 beri potest, sed ipsam gratiam ad opus im-
 pellere. Quod tam certum est à sola libertate
 proficisci, concurrente licet gratia sine qua non,
 quam certum est, ab habituali gratia non pro-
 ficisci, utpote quae sicut ceteri habitus modo
 mortuo sese habeat, motumque suum, fatenti-
 bus ac docentibus ex professo Neotericis, ab
 arbitrio voluntatis expectet. Quod latius
 etiam nos in praecedentibus prosecuti sumus,
 & sexcentis exemplis tum habituum, tum lu-
 minis, tum quorumcumque aliorum auxiliorum
 ad opus concurrentium, quibus tamen opus
 non potest tribui, sed soli humanae libertati,
 declaravimus. Hoc in ceteris omnibus ve-
 rissimum esse recentiores vident, cogunturque;

A¹ fieri; in sola gratia quam tuendam non satis
 consideratè susceperunt, tergiverfantur ac
 haerent, quia laetialiter eam vulnereati cernunt.
 Haec est ergo ratio, cur consequenter, ut
 rectissime notavit Augustinus, tale meritum
 profertur verissime Apostolus dicat: Quis
 enim te discernit? Iustus enim à justo, non
 habituali gratia, sed gratiae istius operatione
 discernitur. Quod discrimen certissimum est
 esse non gratiae, sed humanae, quamvis non sine
 gratia, libertatis. Quod ita manifestum est, ut
 ipsimet qui tuentur hujusmodi gratiae genus,
 non possint ulla ratione dissimulare. Agnoscunt
 enim cumulatissime, ut supra vidimus, dis-
 crimine istud, quod hic & nunc gratia in-
 fluat aut non influat, à voluntate profi-
 cisci. Quod quid est aliud quam hominem
 humano merito se discernere? nam hic
 & nunc operari, hic & nunc ad operan-
 dum se applicare, hic & nunc facere ut gra-
 tia influat, hoc est, meritum sibi parere, &
 semetipsum ab alio cum quo haecenus par,
 equalis & indiscretus fuerat, hic & nunc
 non operante, gratiam non applicante, gra-
 tiae influxum cohibente, discernere. Per
 hoc enim quod alteri cum altero commune
 & indiscretum est, nemo discernitur: juxta
 id quod dixit Augustinus: Numquid per hoc dona
 quae omnibus communia sunt hominibus, discernen-
 tur homines ab hominibus? minime gentium.

B
 C
 Secundo falsum hoc esse, demonstratur
 ex meritis Adami & Angelorum. Nam ad illa
 concurrisse gratiam habitualement extra con-
 troversiam est; imò & actuale influxum
 apertissime certissimeque Augustinus docet,
 & tamen illa fuisse merita humana, non da-
 ta, fuisse merita liberi arbitrii, non dona
 Dei; adeoque Angelos reipsa stetit, non
 discessisse à Deo, perseverasse per liberum ar-
 bitrium, non per gratiam, quamvis non sine gra-
 tia, eadem tradit asservandi constantia do-
 ctrinaeque certitudine. Quod quia aliis jam
 locis fuisse ostendimus, importunum esset
 hic repetere. Perspicuum est igitur nullo
 modo fieri satis Augustino, Scripturisque &
 Conciliis, si opera & merita lapsi hominis,
 quoquo modo ad gratiam habitualement vel
 actuale referantur, sed ad illam referenda
 sunt, quae justitiam, & opus, & meritum, do-
 nat. Quam nisi dederis, licet aliam quam-
 cumque dederis, tantoperè aberrabis à veritate
 confidenda gratiae, ac si Christum non
 venisse, gratiam non attulisse, infirmitatem
 non adjuvisse, hominem integris viribus
 perstituisse, unoque verbo Christum gratis
 mortuum esse decerneres, quorum nullum
 sine damnato errore asseri potest.

D
 Tertio hoc falsum esse demonstratur, ex
 duplici errore Massiliensium, quorum uterque
 rem istam planissimam facit. Prior erat quod
 initium fidei, orationem, gemitus, ac deside-
 ria, & hujusmodi ex nobis, hoc est, ex libero
 arbitrio proficere censerent. Et tamen gratiam
 etiam actuale in eorum opinione fuisse ad
 istos actus necessariam, cujus influxus in eorum
 libe-

bro 5. de be-
 resi Pelagia-
 na à cap. 22.
 usque ad 28.

Lib. de grat.
 lib. arbit.
 cap. 6.

EVANGELIUM
 LAURENTIUM

libero relinqueretur arbitrio, & hoc eos aper-
tissime docuisse, jam supra late patefecimus.
Posterior erat perseverantiam in fide, non
esse donum gratie Dei, sed humane volun-
tatis officium. Est autem certum eos nun-
quam rejecisse ab illa perseverandi voluntate
gratie permanenter & habitualiter volunta-
ti inherens influxum. Nam praterquam
quod nullum extet in omnibus Augustini &
Prosperi scriptis indicium tam insulse absur-
ditatis, repugnat etiam scopo Massiliensium,
qui quilibet gratias etiam potentissimas post
inirum fidei libentissime concedebant, dum-
modo sub gratia adiutorio sua sibi voluntas re-
linqueretur. Nam & credere & adepta jus-
ticia in credendo perseverare sic in nostra con-
fessionibus potestate Massilienses, ut Dei dona esse
non putarent, neque ad haec habenda atque resi-
stenda Deum operari nostras cogitationes & vo-
luntates. Cum quo tamen bene consiliter ju-
dicabant, ut quamvis Deus per gratiam non
operaretur in homine illas voluntates & actio-
nes, sub ipso tamen gratia adiutorio, in qua su-
tatis esset voluntate & actione proficeret, quem-
admodum eorum sententia Prosper exprimit.
Hoc est, voluntatem perseverandi in fide nole-
bant ex gratia voluntate ipsam donante & ope-
rante, sed ex ipso hominis arbitrio, sub gratia
tamen adiutorio sese quaquaersum fliciente
proficisci. Non enim erant inimici gratiae
ad perseverandum, nisi illius tantum quae non
relinqueret ipsis optionem suam, sed ada-
mantina quadam Dei constitutione, quam

mutare non possent, voluntates praeveneret,
atque operatione, quae non ab eorum arbitrio
suspenderetur, efficeret; sed hoc vel illud de-
terminare velle & arbitrarier faceret. Hinc
nunquam auditum est, eos veram proprieque
dictam iustitiam habitudinem rejecisse, imo cer-
tum est eos iustitiam, castitatem, sapientiam,
continentiam, charitatem, ipsamque fidem
auctiorem tanquam vera divinae gratiae dona
confessos esse; nunquam audire eos opera
quae ex talibus donis pullulabant ab ipsis do-
nis, adeoque ab ipsa fide qua credebant iam
gratis aucta & perseverante separasse; quasi
fides divinitus aucta in actum fidei non in-
flueret. Quale monstrum nullus Catholi-
cus aut haereticus aut philosophus unquam
finxit: sed hoc tantummodo spectabant, ut
cum quocumque & sub quocumque adju-
torio gratiae, quicquid libet donatum esset
predestinatis, possent & amittere & resistere pro-
pria voluntate. Unde disertissimis verbis late-
bantur hominem ad credendum & perseve-
randum in fide invari gratia volentem, sicut &
Adam adiutus fuit. Quod qui falsus ex ra-
dice, & proprijs eorum verbis perspectum
habere cupit, legat ea quae de perseverantia,
in opitione Massiliensium, itemque de gra-
tia ad credendum, disserimus. Nam ex illis
certissimum apparebit, non sufficere influxum
cujuslibet gratiae supernaturalis sive habitualis,
sive etiam actualis, ut iustitia sit Dei non nostra,
ut opus sit gratia non liberi arbitrii, ut meritum
sit doni Dei non ex humana voluntate profectu.

*Epist. 114. 8.
de haeresi Pe-
lagiana, 14
& 15.
Itemque de
grat. ad cre-
dendum c. 6.
7. 8. 9. 10.*

CAPVT XVI

Idem ostenditur quarto ex natura gratiae ad singulos actus necessa-
ria, quae ex diversis capitibus ostenditur non esse habitualis, sed
actualis inspirans etiam iustis habitualiter velle & operari.

QUARTO convincitur hoc esse fal-
sum ex natura gratiae, cujus con-
fessionem à Pelagianis tanquam ad
singulos actus meritaque singula effi-
cienda donandaque necessariam Augustinus
postulat, sine cujus adiutorij agnitione nec
iplos Christianos esse posse, neque opera Dei dona,
sed iustitiam tantum nostram & humanam
ex libero arbitrio proficiscentem, proficetur.
Hoc est autem, non cuiuscumque gratiae ad-
iutorium sive remissionis peccatorum, sive
habitualis, sive legis, sive doctrinae, sive al-
terius cuiuscumque, sed adiutorium gratiae
actualis, quod tunc datur quando actu volu-
mus & operamur. Quod innumeris probatio-
nibus tanquam certa & Catholicae fidei dog-
ma, ex Augustini Conciliorumque monumen-
tis demonstrari potest. Nos quia res tantillum
versatis evidentissima est, & à nonnullis re-
centioribus agnita, paucis contenti erimus.
Quod ut praestemus quam brevissime fieri po-
test, supponimus tanquam Catholicae fidei
fundamentum illud adiutorium gratiae, de
quo cum Pelagianis agebatur, ad singulos
actus nostros bonos efficiendos esse necessariu,

ita ut sine isto nihil omnino boni operis velle
aut agere valeamus. Nam oppositae senten-
tiae tanquam certae explorataque haereticis dam-
nationem saepe numero commedat Augustinus.
Hinc iam obijciuntur, inquit, Pelagio alia Celestij
capitula capitalia, & sine dubitatione damnanda, qua
nisi anathematizasset cum his sine dubio damneretur.
In tertio capitulo scripsisse Celestium gratiam Dei &
adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero
arbitrio esse vel in legi atque doctrina. De quo pau-
lo inferius adijcit: Nunc certe post hoc iudicium
quando contra huiusmodi sententias disputamus ad-
versus damnatam haeresim disputamus. Et in fine
libri dicit Palastinos Episcopos cum haeresim sine
dubitatione damnasse: adeoque istum articulum
inter eos collocat, in quibus potius tota haereticis
ista consisteret, exponitque esse gratiam illam qua
subministratio Spiritus sancti datur, ut ad nostros
actus singulos adjuvemur. Et libro de gratia
Christi, à Pelagio postulat ut confiteatur
gratiam qua voluntas & actus divinitus adiuva-
tur, & sic adiuvetur, ut sine illo adiutorio nihil
boni velimus & agamus, eamque esse gratiam
Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, in
qua nos sua non nostra iustitia iustos fecit. Hoc
est

*Lib. de gestis
Pelag. c. 13.

Ibid.

Cap. 35.

Ibid.

Lib. de gra-
tia Christi
cap. 17.*

